

Η πανδημία των ανεμβολίαστων και οικονομικές συνέπειες

Description

Ιωάννης Τιρκίδης*

Η εμφάνιση μιας καινούργιας μετάλλαξης του κορωνοϊού, της Δέλτα, και ο δισταγμός έναντι των εμβολιασμών, αλλάζουν τις προοπτικές και τους υπολογισμούς για την πανδημία. Δεν βρισκόμαστε στο τέλος του δρόμου. Η αβεβαιότητα έχει αυξηθεί και εκ των πραγμάτων θα επανεξετάσουμε τις επιλογές μας ως κοινωνία, καθώς θα αποφασίζουμε τα επόμενα βήματα. Έτσι, σε αυτό το άρθρο κάνουμε έναν απολογισμό για το πού βρισκόμαστε, εξετάζουμε την μετάλλαξη Δέλτα και τι σημαίνει, τον δισταγμό έναντι των εμβολιασμών και θέματα ηθικής. Καταλήγουμε συμπερασματικά ότι είναι τώρα, η πανδημία των μη εμβολιασμένων. Οι κίνδυνοι έχουν αυξηθεί, και το ζητούμενο, η ανοσία της αγέλης, θα είναι πιο δύσκολο να επιτευχθεί, εκτός εάν σχεδόν όλοι εμβολιασθούν ή προσβληθούν από τον ιό. Ακόμα, όσο περισσότερο διαρκεί η πανδημία, τόσο μεγαλύτερος θα είναι ο κίνδυνος να εμφανιστεί μια πιο επιθετική μετάλλαξη, που θα διαφεύγει των εμβολίων, μετατρέποντας μια φάρσα σε μια τραγωδία, για να παραφράσουμε μια γνωστή ρήση. Από οικονομικής άποψης, το κόστος καταπολέμησης της πανδημίας έως τώρα, ήταν τεράστιο. Δεν θα είμαστε σε θέση να αντιμετωπίσουμε μια άλλη έξαρση της πανδημίας με τον ίδιο τρόπο. Το στοίχημα είναι μεγάλο, και οι επιλογές μας, πολύ περιορισμένες.

Η μετάλλαξη Δέλτα, είναι σήμερα το ουσιώδες θέμα. Και αυτό γιατί η Δέλτα εξαπλώνεται πιο εύκολα και πιο γρήγορα από τις προηγούμενες μεταλλάξεις, και είναι περισσότερο θανατηφόρα. Προσβάλλει τόσο τους μη εμβολιασμένους όσο και τους εμβολιασμένους, τους νέους όσο και τους ηλικιωμένους. Τα κρούσματα του κορωνοϊού αυξάνονται ευρέως ακόμη και σε χώρες όπου μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού έχει εμβολιαστεί. Τα εμβόλια

είναι μεν λιγότερο αποτελεσματικά κατά της Δέλτα, αλλά στο σύνολό τους παραμένουν εξαιρετικά αποτελεσματικά έναντι μιας σοβαρής νόσησης και κατάληξης σε θάνατο.

Η ανοσία της αγέλης είναι πλέον πιο δύσκολο να επιτευχθεί. Ο λεγόμενος, βασικός ρυθμός αναπαραγωγής, R-μηδέν, δηλαδή ο αριθμός των κρουσμάτων που αναμένεται να παρουσιασθούν από μία περίπτωση στον πληθυσμό όταν δεν έχουν μολυνθεί άλλα άτομα, είναι τουλάχιστον διπλάσιος στη Δέλτα από ότι σε προηγούμενες μεταλλάξεις. Όσο υψηλότερος είναι ο βασικός ρυθμός αναπαραγωγής, τόσο υψηλότερος είναι και ο βαθμός ανοσοποίησης, είτε με εμβολιασμό ή με νόσηση, που θα χρειαστεί, για να φτάσουμε στην ανοσία της αγέλης. Στο τέλος, όσοι σε ένα πληθυσμό δεν εμβολιασθούν, πιθανότατα θα νοσήσουν, με την ανησυχητική προοπτική ότι ο ιός να μεταλλαχθεί σε κάτι ακόμα πιο σοβαρό όσο καθυστερούμε την ανοσία της αγέλης, που θα διαφεύγει ενδεχομένως των εμβολίων.

Τα ποσοστά εμβολιασμού έχουν μεν αυξηθεί, αλλά τώρα φαίνεται να σταθεροποιούνται στα τρέχοντα επίπεδα. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων, αθροιστικά, η λήψη τουλάχιστον μίας δόσης εμβολίου από ενήλικες ηλικίας 18 ετών και άνω, στην ΕΕ, ήταν στο 70% κατά μέσο όρο στα τέλη Ιουλίου. Αντίστοιχα, η λήψη πλήρους εμβολιασμού ήταν περίπου στο 58%, ποσοστό μόνο ελαφρώς υψηλότερο από ότι τρεις εβδομάδες πριν. Αυτό είναι ανησυχητικό. Το ποσοστό εμβολιασμού φαίνεται να σταθεροποιείται περίπου στα τρέχοντα επίπεδα. Αν αυτό δεν αλλάξει, θα είναι σχεδόν αδύνατο να φτάσουμε στην ανοσία της αγέλης.

Υπάρχουν επίσης παρανοήσεις σχετικά με την νόσηση Covid-19 που προκαλείται από τον κορωνοϊό. Δεν πρόκειται απλώς περί κακού κρυολογήματος όπως πιστεύουν μερικοί. Στις περιπτώσεις εμβολιασμένων τα συμπτώματα θα είναι ήπια, δε θα χρειαστεί ενδο-νοσοκομειακή νοσηλεία, και ποτέ θάνατος. Στις περιπτώσεις μη-εμβολιασμένων όμως, οι πιθανότητες σοβαρής νόσησης είναι μεγάλες, και από όσους επιβιώσουν, μερικοί θα έχουν χρόνια προβλήματα από αυτήν.

Οι οικονομικές συνέπειες από μια παρατεταμένη πανδημία θα είναι καταστροφικές. Στην περίοδο από την εμφάνιση του ιού πριν από ενάμιση χρόνο και κάτι, οι κυβερνήσεις επέβαλαν αυστηρά περιοριστικά μέτρα και ξόδεψαν τεράστια ποσά για να περισώσουν θέσεις εργασίας και τις εταιρείες που επηρεάζονταν. Αυτή ήταν και η σωστή πολιτική στις περιστάσεις εκείνες. Όμως, όλο και περισσότερο συνειδητοποιούμε τώρα, ότι τέτοια περιοριστικά μέτρα δεν θα μπορούν να είναι ένα μόνιμο χαρακτηριστικό στη ζωή μας. Η μετάλλαξη Δέλτα είναι μια επικίνδυνη μετάλλαξη, καθώς σε παγκόσμιο επίπεδο η πανδημία μετατρέπεται σε ενδημική. Στις φτωχότερες χώρες τα εμβολιαστικά

προγράμματα έχουν πολύ χαμηλό ποσοστό επιτυχίας, που σημαίνει ότι ο ιός θα παραμένει και θα έχει τοπικές εξάρσεις κατά διαστήματα με επιπτώσεις για την παγκόσμια οικονομία.

Η αβεβαιότητα συνεπώς διατηρείται σε ψηλά επίπεδα. Και ένα είναι σίγουρο, ότι, δε θα μπορούμε να περνούμε από κλείσιμο σε κλείσιμο της οικονομίας, καθώς ο ιός θα μεταλλάσσεται, προστατεύοντας έτσι θέσεις εργασίας και τις εταιρείες, με επιδοτήσεις, μορατόρια δανείων και απαγορεύοντας τις πτωχεύσεις, όσο και να το θέλουμε. Μια τέτοια πολιτική δε θα είναι δυνατόν να εφαρμόζεται σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε μόνιμη καταστροφή παραγωγικής δυναμικότητας, καθώς καθόλα βιώσιμες εταιρείες, θα οδηγούνταν σε κλείσιμο. Τέτοιες συνθήκες, τις οποίες δεν προσδοκούμε, δε χαρακτηρίζουν απλώς μια οικονομική ύφεση, που είναι συνήθως κυκλικό φαινόμενο, αλλά μια βαθιά οικονομική δυσπραγία όπως εκείνη του 1930 σε Αμερική και Ευρώπη. Επιπλέον, καθώς η παραγωγή θα συρρικνώνεται, σε μακροπρόθεσμη βάση, επεκτατικά δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα, δε θα έχουν κανένα αποτέλεσμα, και θα οδηγούν αναπόφευκτα σε μεγάλη αύξηση του πληθωρισμού με καταστροφικές συνέπειες.

Καταλήγοντας. Έχουμε τώρα στη διάθεση μας μια σειρά αποτελεσματικών εμβολίων. Η ανάγκη να φτάσουμε σε συνθήκες ανοσίας της αγέλης, είναι σαφώς κατανοητή. Η αντίθετη πορεία, όπου η πανδημία διαιωνίζεται επί μακρόν, θα είναι καταστροφική και στο τέλος, θα σημαίνει περισσότερα θύματα, όχι λιγότερα. Δεν μπορούμε όμως να επιτύχουμε την ανοσία της αγέλης με τα τρέχοντα ποσοστά εμβολιασμού. Αυτά θα πρέπει να αυξηθούν και να καλύψουν τον πληθυσμό σχεδόν στην ολότητά του. Η άρνηση εμβολιασμού είναι ασφαλώς ατομική επιλογή. Αλλά το ηθικό ερώτημα είναι, αν θα πρέπει αυτή η ατομική επιλογή μη εμβολιασμού, να αφεθεί να θέτει σε κίνδυνο την ζωή άλλων, και αν θα πρέπει η κοινωνία να λαμβάνει μέτρα για την προστασία τους. Μάλλον όχι!

* Ο Ιωάννης Τιρκίδης είναι διευθυντής οικονομικών ερευνών στην Τράπεζα Κύπρου. Οι απόψεις που εκφράζονται είναι προσωπικές.